

Plút. Symp. 2, praef. 1 (629d):

...ὦν καὶ τὸ πρῶτον ἡμῖν βιβλίον εἶχε μεμιγμένα δείγματα, τοῦ μὲν προτέρου γένους τὸ περὶ τοῦ φιλοσοφεῖν παρὰ πότον καὶ περὶ τοῦ διανέμειν αὐτὸν ἢ τοῖς δειπνοῦσιν ἐφίεσθαι τὰς κλίσεις <καὶ τὰ τοι>αῦτα· τοῦ δὲ δευτέρου περὶ τοῦ τοῦς ἐρῶντας ποιητικούς εἶναι καὶ περὶ τῆς Αἰαντίδος φυλῆς. καλῶ δῆτα καὶ <προτέρα> τὰ συμποτικά· τὰ δ' <δεύ>τερα κοινῶς συμποσιακά.

Tyto [dva] druhy [rozmluv] byly v naší první knížce oba smíšený. První druh, [to byly rozmluvy] *O filosofování při pití* (= symposiu) a *O tom, zda rozdělit lehátka* (= místa k sezení) sám, nebo to nechat na hosty, a ještě další takovéto rozmluvy. Druhý druh, [to byly rozmluvy] *O milovnicích, kteří skládají básně*, a *O fýle Aiantis*. První druh rozmluv budu tedy označovat jako τὰ συμποτικά a druhý společně jako συμποσιακά.

Hom. Od. 9,1-11:

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς
 “Ἀλκίνοε κρείων, πάντων ἀριδείκετε λαῶν,
 ἦ τοι μὲν τόδε καλὸν ἀκούεμεν ἔστιν ἀοιδῶ
 τοιοῦδ', οἷος ὄδ' ἐστὶ θεοῖσ' ἐναλίγκιος αὐδήν.
 οὐ γὰρ ἐγὼ γέ τί φημι τέλος χαριέστερον εἶναι
 ἢ ὅτ' εὐφροσύνη μὲν ἔχη κάτα δῆμον ἅπαντα,
 δαιτυμόνες δ' ἀνά δόματ' ἀκούζονται ἀοιδῶ
 ἡμενοὶ ἐξείης, παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι
 σίτου καὶ κραιῶν, μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσω
 οἴνοχόος φορέησι καὶ ἐρχεῖ δεπάεσσι·
 τοῦτό τί μοι κάλλιστον ἐνὶ φρεσὶν εἶδεται εἶναι.

Důvtipný Laertův syn zas těmito odvětil slovy:
 “Mocný ty Alkinoe a nad lidi všechny slavný,
 krásná věru je věc být přítomen pěvcově písni,
 takého, jaký je tento, jenž hlasem roven je bohům.
 Jistěže není lepšího nic, jak myslím, nelze si přát,
 než když veškeren lid jest naplněn veselou myslí,
 když jsou hosté v domě a slyší pěvcovu píseň,
 sedíce pospolu v řadě, a před nimi stoly jsou plny
 chleba a hojného masa a číšník z měsídla víno
 čerpá, nalévá v číše a hostům je dokola nosí.
 Toť, jak za pravdu mám, jest, tuším, největší
 rozkoš.” (Otmár Vaňorný)

Athenaeus Deipn. 2,3,1-11 /36b-c/:

Εὐβουλος δὲ ποιεῖ τὸν Διόνυσον λέγοντα··
 τρεῖς γὰρ μόνους κρατῆρας ἐγκεραννύω
 τοῖς εὐφρονοῦσι· τὸν μὲν ὑγιείας ἔνα,
 ὃν πρῶτον ἐκπίνουσι· τὸν δὲ δεύτερον
 ἔρωτος ἡδονῆς τε· τὸν τρίτον δ' ὕπνου,
 ὃν ἐκπίνοντες οἱ σοφοὶ κεκλημένοι
 οἴκαδε βαδίζουσ'. ὁ δὲ τέταρτος οὐκ ἔτι
 ἡμέτερός ἐστ', ἀλλ' ὕβρεος· ὁ δὲ πέμπτος βοῆς
 ἔκτος δὲ κώμων· ἕβδομος δ' ὑπωπίων·
 ὁ δ' ὄγδοος κλητῆρος· ὁ δ' ἔνατος χολῆς

δέκατος δὲ μανίας, ὥστε καὶ βάλλειν
 ποιεῖ.

Eubúlos nechává Dionysa pronést:
 jen tři kratéry míchám pro ty, kdo jsou rozumní:
 jeden pro zdraví – ten vypijí jako první,
 druhý pro lásku a potěšení, třetí pro spánek.
 Když ho vypijí, moudří hosté odcházejí domů.
 Čtvrtý kratér už není náš, ale patří svévoli,
 pátý křiku, šestý hýření, sedmý monoklům,
 osmý je „žalobce“, devátý žluči,
 desátý šílenství a pádů.

Athenaeus Deipn. 4,156e: (Parmeniskos: Symposium kyniků; celá hostina 4,156d-158a)

Διονυσίων γὰρ ὄντων Ἀθήνησι παρελήφθην πρὸς αὐτό. κατέλαβον δὲ κυνικούς μὲν ἀνακειμένους ἔξ, ἔνα δὲ κύνουσκον Καρνεῖον τὸν Μεγαρικόν. τοῦ δείπνου δὲ χρονίζοντος λόγος ἐγένετο ποῖον τῶν ὑδάτων ἡδιστόν ἐστιν. ... καὶ τῆς τραπέζης παρατεθείσης ἐδειπνοῦμεν „καὶ τὴν μὲν ἐξηλοῦμεν φακῆν, ἢ δ' ἐπεισέρρει.“ εἶτα πάλιν φακοὶ προσηνέχθησαν ὄξει βεβρεγμένοι...

... K té hostině [hostině u Kebéta z Kyziku: KP] jsem byl pozván, když byly v Athénách svátky boha Dionýsa. Narazil jsem tam na šest polehávajících [tj. k hostině připravených: KP] kyniků a na Karneia z Megary, „vůdce té psí smečky“. Protože se večere pozdržela, vznikla diskuze o tom, jaká voda je nejsladší... Byl přistaven obsluhovací stolek a my jsme začali hodovat a „sotva jsme ‚vysáli‘ jednu čočkovou polévku, když už ‚přitékala‘ další“. A potom byla přinesena znovu čočka, tentokrát nakyselo [v octovém nálevu: KP] ...

Gell. N. A. 17,8,2:

Frequens eius [ie Tauri: KP] cenae fundus et firmamentum omne erat aula una lentis Aegyptiae et cucurbitae inibi minutim caesae.

Xen. Symp. 1,8/9:

Εὐθὺς μὲν οὖν ἐννοήσας τις τὰ γιγνόμενα ἠγήσατ' ἂν φύσει βασιλικόν τι τὸ κάλλος εἶναι, ἄλλως τε καὶ ἦν μετ' αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης, καθάπερ Αὐτόλυκος τότε, κεκτιῆται τις αὐτό. (9.) πρῶτον μὲν γὰρ ὥσπερ ὅταν φέγγος τι ἐν νυκτὶ φανῆ, πάντων προσάγεται τὰ ὄμματα, οὕτω καὶ τότε τοῦ Αὐτολύκου τὸ κάλλος πάντων εἴλκε τὰς ὄψεις πρὸς αὐτόν. ἔπειτα τῶν ὁράντων οὐδεὶς οὐκ ἔπασχέ τι τὴν ψυχὴν ὑπ' ἐκείνου· οἱ μὲν γε σιωπηρότεροι ἐγίνοντο, οἱ δὲ καὶ ἐσχηματίζοντό πως.

Kdo v tom okamžiku pozoroval, co se děje, musel se domnívat, že krása je něco královského, zvláště, má-li ji kdo se studem a skromností, jako právě tenkrát Autolykos. Jako kdykoli se v noci objeví nějaká záře, vábí k sobě oči všech, tak také Autolykova krása nejprve k sobě vábila pohledy všech a potom již nebyl mezi přítomnými nikdo, kdo dívá se na něj nebyl by prožíval v duši pohnutí jí vzbuzené. Aspoň někteří z nich byli stále zamlklejší a někteří zřejmě tonuli jaksí v rozpacích. ....

Xen. Symp. 2,1:

Ὡς δ' ἀφηρέθησαν αἱ τράπεζαι καὶ ἔσπεισαν τε καὶ ἐπαιάνισαν, ἔρχεται αὐτοῖς ἐπὶ κῶμον Συρακόσιός τις ἄνθρωπος, ἔχων τε αὐλητρίδα ἀγαθὴν καὶ ὄρχηστρίδα τῶν τὰ θαύματα δυναμένων ποιεῖν, καὶ παῖδα πάνυ γε ὠραῖον καὶ πάνυ καλῶς κιθαρίζοντα καὶ ὀρχούμενον.

Když byly odklizeny stoly, vykonali úlitbu a zazpívali chvalozpěv, přijde k nim do hodovní síně nějaký Syrakusan s dobrou pištkyní a tanečnicí. Byla to jedna z těch, které umějí dělat úžasné věci. Měl s sebou i chlapce velmi sličného, velmi krásně hrajícího na kitharu a tančícího.

Xen. Symp. 9,7:

τέλος δὲ οἱ συμπόται ἰδόντες περιβεβληκότας τε ἀλλήλους καὶ ὡς εἰς εὐνήν ἀπιόντας, οἱ μὲν ἄγαμοι γαμεῖν ἐπώμνυσαν, οἱ δὲ γεγαμηκότες ἀναβάντες ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀπήλαυον πρὸς τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ὅπως τούτων τύχοιεν.

Když nakonec pijáci spatřili, že milenci, držíce se v objetí odcházejí jakoby na lože, svobodní přísahali, že se bez váhání ožení, ženatí pak vsedli na koně a odjízděli k manželkám, aby také došli těch radostí.

Hor. Carm. 3, 19:

Quantum distet ab Inacho
Codrus pro patria non timidus mori,
narras et genus Aeaci
et pugnata sacro bella sub Pio:
quo Chium pretio cadum
mercemur, quis aquam temperet ignibus,
quo prae-bente domum et quota
Paelignis caream frigoribus, taces.
da lunae propere novae,
da noctis mediae, da, puer, auguris
Murenæ: tribus aut novem
miscentur cyathis pocula commodis.
qui Musas amat imparis,
ternos ter cyathos attonitus petet
vates; tris prohibet supra

rixarum metuens tangere Gratia
nudis iuncta sororibus:
insanire iuvat: cur Berecynthiae
cessant flamina tibiae?
cur pendet tacita fistula cum lyra?
parentis ego dexteras
odi: sparge rosas. audiat invidus
dementem strepitum Lycus
et vicina seni non habilis Lyco.
spissa te nitidum coma,
puro te similem, Telephe, Vespero
tempestiva petit Rhode:
me lentus Glycerae torret amor meae.

Petron. Sat. 34,4:

Subinde intraverunt duo Aethiopes capillati cum pusillis utribus, quales solent esse eorum qui harenam in amphitheatro spargunt, vinumque dedere in manus; aquam enim nemo porrexit.

Petron. Sat. 35,1-4:

Laudationem ferculum est insecutum plane non pro expectatione magnum; novitas tamen omnium convertit oculos. Rotundum enim repositorium duodecim habebat signa in orbe disposita, super quae proprium convenientemque materiae structor imposuerat cibum: super arietem cicer arietinum, super taurum bubulae frustum, super geminos testiculos ac rienes, super cancrum coronam, super leonem ficum Africanam, super virginem steriliculam, super libram stateram in cuius altera parte scriblita erat, in altera placentia, super scorpionem ... pisciculum marinum, super sagittarium oclonetam, super capricornum locustam marinam, super aquarium anserem, super pisces duos mullos. ...

Petron. Sat. 47,1-4:

... Trimalchio intravit et detersa fronte unguento manus lavit spatioque minimo interposito “ignoscite mihi” inquit “amici, multis iam diebus venter mihi non respondit. Nec medici se inveniunt. Profuit mihi tamen malicorium et taeda ex aceto. Spero tamen, iam veterem pudorem sibi imponit. Alioquin circa stomachum mihi sonat, putes taurum. Itaque si quis vestrum voluerit sua re causa facere, non est quod illum pudeatur. Nemo nostrum solide natus est. Ego nullum puto tam magnum tormentum esse quam continere. Hoc solum vetare ne Iovis potest. ... Nec tamen in triclinio ullum vetuo facere quod se iuvet, et medici vetant continere. Vel si quid plus venit, omnia foras parata sunt: aqua, lasani et cetera minutalia. Credite mihi, anathymiasis in cerebrum it et in toto corpore fluctum facit. Multos scio sic periisse, dum nolunt sibi verum dicere.”

Lúkian. Symp. 7:

διὰ δὲ τὸν νυμφίον τὸν Χαιρέαν Ἴων ὁ Πλατωνικὸς συνεισιᾶτο διδάσκαλος αὐτοῦ ὢν, σεμνὸς τις ἰδεῖν καὶ θεοπρεπὴς καὶ πολλὸ τὸ κόσμιον ἐπιφαίνων τῷ προσώπῳ· Κανόνα γοῦν οἱ πολλοὶ ὀνομάζουσιν αὐτὸν εἰς τὴν ὀρθότητα τῆς γνώμης ἀποβλέποντες. καὶ ἐπεὶ παρήλθεν ὑπεξάνισταντο πάντες αὐτῷ καὶ ἐδεξιόυντο ὡς τινα τῶν κρειττόνων, καὶ ὄλως θεοῦ ἐπιδημία τὸ πρᾶγμα ἦν Ἴων ὁ θαυμαστὸς συμπαρόν.

Ze strany ženicha Chairey se večere účastnil jeho učitel platonik Ión, ctihodného, ba velebného zevnějšku a s vážným výrazem obličeje. Většina lidí mu říká Pravidlo vzhledem k správnosti jeho úsudku. Při jeho příchodu všichni povstali a přivítali jej jako někoho z vyšších kruhů, a vůbec když se ten podivuhodný Ión objevil, bylo to, jako by sestoupil bůh na zemi.

Lúkian. Symp. 9:

ἀλλὰ ὁ Ζηνόθεμις ἔλυσε τὴν ἀπορίαν· Εἰ γάρ με, φησὶν, ὦ Ἀρισταίνετε, δεύτερον ἄξεις Ἑρμῶνος τουτουί, ἀνδρός, ἵνα μηδὲν ἄλλο κακὸν εἶπω, Ἐπικουρείου, ἅπειμι ὄλον σοι τὸ συμπόσιον καταλιπὼν.

Spor rozřešil Zénothermis. Řekl: “Jestliže mě, Aristainete [tj. hostitel: KP], považuješ za horšího, než je tenhle Hermón, abych neřekl horší slovo, epikúrovec, pak si celou svou hostinu nech, já jdu odtud.”

Lúkian. Symp. 43-46:

Οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Ἑρμῶνα καὶ Ζηνόθεμιν ἅμα κατέκειντο, ὡσπερ εἴρηται, ὁ μὲν ὑπεράνω ὁ Ζηνόθεμις, ὁ δ' ὑπ' αὐτόν· παρέκειτο δ' αὐτοῖς τὰ μὲν ἄλλα πάντα ἴσα, καὶ ἀνείλοντο εἰρηνικῶς· ἡ δὲ ὄρνις <ἡ πρὸ τοῦ Ἑρμῶνος> πιμελεστέρα, οὕτως, οἶμαι, τυχόν. ἔδει δὲ καὶ ταύτας ἀναιρεῖσθαι τὴν ἑαυτοῦ ἑκάτερον. ἐν τούτῳ τοίνυν ὁ Ζηνόθεμις—καί μοι, ὦ Φίλων, πάνυ πρόσεχε τὸν νοῦν, ὁμοῦ γάρ ἐσμεν ἤδη τῷ κεφαλαίῳ τῶν πραχθέντων—ὁ δὲ Ζηνόθεμις, φημί, τὴν παρ' αὐτῷ ἀφείς τὴν πρὸ τοῦ Ἑρμῶνος ἀνείλετο πιστέρα, ὡς ἔφην, οὕσαν· ὁ δ' ἀντεπελάβετο καὶ οὐκ εἶα πλεονεκτεῖν. βοή τὸ ἐπὶ τούτοις, καὶ συμπεσόντες ἔπαιον ἀλλήλους ταῖς ὄρνισιν αὐταῖς εἰς τὰ πρόσωπα, καὶ τῶν πωγόνων ἐπειλημμένοι ἐπεκαλοῦντο βοηθεῖν, ὁ μὲν τὸν Κλεόδημον ὁ Ἑρμῶν, ὁ δὲ Ζηνόθεμις Ἀλκιδάμαντα καὶ Δίφιλον, καὶ συνίσταντο οἱ μὲν ὡς τοῦτον, οἱ δ' ὡς ἐκεῖνον πλὴν μόνου τοῦ Ἴωνος· ἐκεῖνος δὲ μέσον ἑαυτὸν ἐφύλαττεν.

Οἱ δ' ἐμάχοντο συμπλακέντες, καὶ ὁ μὲν Ζηνόθεμις σκύφον ἀράμενος ἀπὸ τῆς τραπέζης κείμενος πρὸ τοῦ Ἀρισταινέτου ρίπτει ἐπὶ τὸν Ἑρμῶνα, κάκείνου μὲν ἄμαρτε, παρὰ δὲ οἱ ἐτρέπεται ἄλλη, διεΐλε δὲ τοῦ νυμφίου τὸ κρανίον ἐς δύο χρηστῶ μάλα καὶ βαθεῖ τραύματι. βοή οὖν παρὰ τῶν γυναικῶν ἐγένετο καὶ κατεπήδησαν ἐς τὸ μεταίχμιον αἱ πολλαί, καὶ μάλιστα ἡ μήτηρ τοῦ μεираκίου, ἐπεὶ τὸ αἷμα εἶδε· καὶ ἡ νύμφη δὲ ἀνεπήδησε φοβηθεῖσα περὶ αὐτοῦ. ἐν τοσούτῳ δὲ ὁ Ἀλκιδάμας ἠρίστευεν τῷ Ζηνοθέμιδι συμμαχῶν, καὶ πατάζας τῆ βακτηρίᾳ τοῦ Κλεοδήμου μὲν τὸ κρανίον, τοῦ Ἑρμῶνος δὲ τὴν σιαγόνα ἐπέτριψεν καὶ τῶν οἰκετῶν ἐνίους βοηθεῖν αὐτοῖς ἐπιχειροῦντας κατέτρωσεν· οὐ μὴν ἀπετράποντο ἐκεῖνοι, ἀλλ' ὁ μὲν Κλεόδημος ὀρθῶ τῷ δακτύλῳ τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ Ζηνοθέμιδος ἐξώρυττε καὶ τὴν ρῖνα προσφύς ἀπέτραγεν, ὁ δὲ Ἑρμῶν τὸν Δίφιλον ἐπὶ ζυμμαχίαν ἤκοντα τοῦ Ζηνοθέμιδος ἀφήκεν ἐπὶ κεφαλῆν ἀπὸ τοῦ κλιντήρος.

... ..

Τέλος δὲ ὁ Ἀλκιδάμας ἀνατρέψας τὸ λυχνίον σκότος μέγα ἐποίησε, καὶ τὸ πρᾶγμα, ὡς τὸ εἰκόσ, μακρῶ χαλεπότερον ἐγεγένητο· καὶ γὰρ οὐ ραδίως εὐπόρησαν φωτὸς ἄλλου, ἀλλὰ πολλὰ ἐπράχθη καὶ δεινὰ ἐν τῷ σκότῳ.

Hosté kolem Hermóna a Zénothermida leželi vedle sebe, jak jsem už řekl, Zénothermis výš, Hermón za ním. Od všeho měli stejné porce a rozdělili se o ně v míru, jen kuře položené před Hermóna bylo o trochu tlustší. Myslím, že to byla pouhá náhoda, a tak si každý měl vzít to, které bylo před ním. Jenže Zénothermis – a teď dávej, Filóne, dobrý pozor, neboť přijde to hlavní – Zénothermis tedy nechal ležet kuře na své straně a vzal si kuře před Hermónem, to tučnější. Hermón je chytil také a nechtěl si je nechat vzít. Oba se dali do křiku, pustili se do sebe a mlátili se kuřaty do tváře, jeden chytil druhého za vousy a přivolávali pomoc, Hermón Kleodéma, Zénothermis Alkidamanta a Difila. Část hostí se hned přidala k jednomu, část k druhému, jen Ión se držel stranou.

Začala opravdová bitva. Zénothermis zvedl pohár stojící na stole před Aristainetem a mrštil jím po Hermónovi, „jenže ho chybil, a on, hle, odletěl úplně jinam“ a rozrazil ženichovi lebku. Rána byla velká a hluboká. Ženy začaly křičet a většina jich se vrhla mezi zápasící, především mladíkova matka, jakmile viděla krev. Přiběhla i nevěsta, plná strachu o něho. Mezitím se vyznamenával Zénothermidův spojenec Alkidamás; udeřil Kleodéma holí do hlavy, Hermónovi přerazil čelist a zranil několik sluhů, kteří se jim pokoušeli pomoci. Avšak ani druhá strana neustupovala: Kleodemos vypíchl prstem Zénothermidovi oko a zaťal mu zuby do nosu, až mu ho ukousl, a Hermón srazil Difila přicházejícího Zénothermidovi na pomoc z lehátka po hlavě na zem.

... ..

Nakonec Alkidamás převrátil svícen a nastala úplná tma. Situace se pochopitelně ještě zhoršila, neboť nebylo hned po ruce nové světlo a v té tmě se dály věci mnohem strašnější. ...

(Václav Bahník)

Gell. N. A. 13,11, 1-6:

Lepidissimus liber est M. Varronis ex *Satiris Menippeis*, qui inscribitur *Nescis quid vesper serus vehat*, in quo disserit de apto convivarum numero deque ipsius convivii habitu cultuque. Dicit autem, convivarum numerum incipere oportere a Gratiarum numero et progredi ad Musarum, id est proficisci a tribus et consistere in novem, ut, cum paucissimi convivae sunt, non pauciores sint quam tres, cum plurimi, non plures quam novem. “Nam multos,” inquit, “esse non convenit, quod turba plerumque est turbulenta et Romae quidem stat, sedet Athenis, nusquam autem cubat. Ipsum deinde convivium constat,” inquit, “ex rebus quattuor et tum denique omnibus suis numeris absolutum est, si belli homunculi conlecti sunt, si electus locus, si tempus lectum, si apparatus non neglectus. Nec loquaces autem,” inquit, “convivas nec mutos legere oportet, quia eloquentia in foro et aput subsellia, silentium vero non in convivio, set in cubiculo esse debet.” Sermones igitur id temporis habendos censet non super rebus anxiis aut tortuosis, sed iucundos atque inevitabiles et cum quadam inlecebra et voluptate utiles, ex quibus ingenium nostrum venustius fiat et amoenius. “Quod profecto,” inquit, “eveniet, si de genus rebus ad communem vitae usum pertinentibus confabulemur, de quibus in foro atque in negotiis agendi non est otium. Dominum autem,” inquit, “convivii esse oportet non tam lautum, quam sine sordibus,” et: “In convivio legi nec omnia debent, sed ea potissimum, quae simul sint βιωφελῆ et delectent.”

Neque non de secundis quoque mensis, cuiusmodi esse eas oporteat, praecipit. His enim verbis utitur: “Bellaria,” inquit, “ea maxime sunt mellita, quae mellita non sunt; πέμμασιν enim cum πέψει societas infida.”

Gell. N. A. 18,2:

Saturnalia Athenis agitabamus hilare prorsum ac modeste, non, ut dicitur, “remitentes animum” – nam “remittere,” inquit Musonius, “animum quasi amittere est” –, sed demulcentes eum paulum atque laxantes iucundis honestisque sermonum inlectionibus. Conveniebamus autem ad eandem cenam conplusculi, qui Romani in Graeciam veneramus quique easdem auditiones eosdemque doctores colebamus. Tum qui et cenulam ordine suo curabat, praemium solvendae quaestionis ponebat librum veteris scriptoris vel Graecum vel Latinum et coronam e lauro plexam, totidemque res quaerebat quot homines istic eramus; cumque eas omnis exposuerat, rem locumque dicendi sors dabat. Quaestio igitur soluta corona et praemio donabatur, non soluta autem tramittebatur ad eum qui sortito successerat, idque in orbem vice pari servabatur. Si nemo dissolvebat, corona eius quaestionis deo cuius id festum erat dicabatur. Quaerebantur autem res huiusmodi: aut sententia poetae veteris lepide obscura, non anxie, aut historiae antiquioris requisitio, aut decreti cuiuspiam ex philosophia perperam invulgati purgatio, aut captionis sophisticae solutio, aut inopinati rariorisque verbi indagatio, aut tempus item in verbo perspicuo obscurissimum.

Itaque nuper quaesita esse memini numero septem, quorum prima fuit enarratio horum versuum, qui sint in *Saturis* Enni uno multifariam verbo concinniter implicati. Quorum exemplum hoc est:

Nam qui lepide postulat alterum frustrari,
 Quem frustratur, frustra eum dicit frustra esse;
 Nam si se frustrari quem frustras sentit,
 Qui frustratur frustrast, si non ille frustra est.

Secunda quaestio fuit quonam modo audiri atque accipi deberet, quod Plato, in civitate quam in libris suis condidit, κοινὰς τὰς γυναῖκας, id est communes esse mulieres, censuit et praemia viris fortissimis summisque bellatoribus posuit saviationes puerorum et puellarum. Tertio in loco hoc quaesitum est, in quibus verbis captionum istarum fraus esset et quo pacto distingui resolvique possent: “Quod non perdidisti, habes; cornua non perdidisti: habes igitur cornua,” item altera captio: “quod ego sum, id tu non es; homo ego sum: homo igitur tu non es.” Quaesitum ibi est quae esset huius quoque sophismatis resolutio: “Cum mentior et mentiri me dico, mentior an verum dico?” Postea quaestio istaec fuit, quam ob causam patricii Megalensibus mutitare soliti sint, plebes Cerealibus. Secundum ea hoc quaesitum est: verbum “verant,” quod significat “vera dicunt,” quisnam poetarum veterum dixerit? Sexta quaestio fuit, “asphodelum” cuiusmodi herba sit, quod Hesiodus in isto versu posuerit:

Νήπιοι, οὐδὲ ἴσασιν ὅσῳ πλέον ἤμισυ παντός
 Οὐδ’ ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλω μέγ’ ὄνειαρ,

et quid item Hesiodus se dicere sentiat, cum dimidium plus esse toto dicit. Postrema quaestionum omnium haec fuit: “Scripserim,” “legerim,” “venerim,” cuius temporis verba sint, praeteriti an futuri an utriusque?

Haec ubi ordine quo dixi proposita atque singulis sorte ductis disputata explanataque sunt, libris coronisque omnes donati sumus, nisi ob unam quaestionem, quae fuit de verbo “verant.” Nemo enim tum commemorat, dictum esse a Q. Ennio id verbum in tertio decimo *Annalium* in isto versu:

Satin vates verant aetate in agunda?

Corona igitur huius quaestionis deo feriarum istarum Saturno datast.

Gell. N. A. 18,13:

Saturnalibus Athenis alea quadam festiva et honesta lusitabamus huiuscemodi: ubi conveneramus conplusculi eiusdem studii homines ad lavandi tempus, captiones quae “sophismata” appellantur mente agitabamus easque, quasi talos aut tesserulas, in medium vice sua quisque iaciebamus. Captionis solutae aut parum intellectae praemium poenave erat nummus unus sestertius. Hoc aere conlecto, quasi manuario, cenula curabatur omnibus qui eum lusum luseramus. Erant autem captiones ad hoc fere exemplum, tametsi Latina oratione non satis scite ac paene etiam inlepide exponuntur: “Quod nix est, hoc grando non est; nix autem alba est: grando igitur alba non est.” Item aliud non dissimile: “Quod homo est, non est hoc equus; homo autem animal est: equus igitur animal non est.” Dicere ergo debebat qui ad sophisma diluendum ac refellendum ritu aleatorio vocatus erat, in qua parte quoque in verbo captio foret, quid dari concedique non oporteret; nisi dixerat, nummo singulo multabatur. Ea multa cenam iuvabat.

Libet autem dicere quam facete Diogenes sophisma id genus, quod supra dixi, a quodam dialectico ex Platonis diatriba per contumeliam propositum, remuneratus sit. Nam cum ita rogasset dialecticus: “Quod ego sum, id tu non es?” et Diogenes adnuisset, atque ille addidisset: “Homo autem ego sum,” cum id quoque adsensus esset, contra dialecticus ita conclusisset: “Homo igitur tu non es,” “Hoc quidem,” inquit Diogenes, “falsum est, et si verum fieri vis, a me incipe.”